

Про затвердження Інструкції із застосування Класифікації запасів і ресурсів корисних копалин державного фонду надр до торфових родовищ

**Наказ Державної комісії України по запасах корисних копалин
при Державному комітеті природних ресурсів України
від 25 жовтня 2004 року N 224**

**Зареєстровано в Міністерстві юстиції України
8 листопада 2004 р. за N 1418/10017**

Відповідно до статті 7 Закону України "Про державну геологічну службу України", підпункту 16 пункту 4 Положення про Державну комісію України по запасах корисних копалин, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 10.11.2000 N 1689, та пункту 7 Класифікації запасів і ресурсів корисних копалин державного фонду надр, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 05.05.97 N 432, з метою встановлення єдиних вимог до геологічного вивчення, геолого-економічної оцінки торфових родовищ та умов визначення їхньої підготовленості до промислового освоєння **НАКАЗУЮ:**

1. Затвердити Інструкцію із застосування Класифікації запасів і ресурсів корисних копалин державного фонду надр до торфових родовищ (далі - Інструкція), що додається.
2. Інструкція набуває чинності з 01.01.2005.
3. Визнати такою, що не застосовується на території України, "Інструкцію по разведке торфяных месторождений СССР", затверджену наказом Міністерства геології СРСР 21.01.83, у частині I розділи 2, 3, 7.
4. Начальнику відділу економіки мінеральної сировини Державної комісії України по запасах корисних копалин Пижуку І. П. подати Інструкцію на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України та забезпечити після державної реєстрації тиражування та надсилання до установ і організацій, що здійснюють планування, фінансування та виконання геологорозвідувальних робіт, а також експлуатаційних робіт на торфових родовищах.
5. Контроль за виконанням наказу залишаю за собою.

Голова ДКЗ України

Г. І. Рудько

ЗАТВЕРДЖЕНО

наказом Державної комісії України по
запасах корисних копалин при
Державному комітеті природних
ресурсів України
від 25 жовтня 2004 р. N 224

Зареєстровано
в Міністерстві юстиції України
8 листопада 2004 р. за N 1418/10017

Інструкція із застосування Класифікації запасів і ресурсів корисних копалин державного фонду надр до торфових родовищ

1. Галузь використання

1.1. Інструкція із застосування Класифікації запасів і ресурсів корисних копалин державного фонду надр до торфових родовищ (далі - Інструкція) встановлює групування родовищ за природними типами і видами торфу, розподіл родовищ за складністю геологічної будови, принципи розподілу запасів торфу за промисловим значенням, техніко-економічним і геологічним вивченням, а також вимоги до вивченості торфових родовищ, підрахунку запасів і підготовленості їх до промислового освоєння, принципи оцінки ресурсів торфу в межах перспективних ділянок надр.

1.2. Вимоги Інструкції є обов'язковими для виконання підприємствами, організаціями, установами всіх форм власності, що здійснюють планування, фінансування та виконання геологорозвідувальних робіт на торф, проектування й будівництво торфодобувних підприємств, експлуатацію родовищ та облік запасів і ресурсів торфу.

2. Нормативні посилання

Інструкція опрацьована відповідно до таких актів законодавства та підзаконних актів:

Кодекс України про надра.

Водний кодекс України.

Земельний кодекс України.

Класифікація запасів і ресурсів корисних копалин державного фонду надр, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 05.05.97 N 432 (далі - Класифікація запасів).

Положення про Державну комісію України по запасах корисних копалин, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 10.11.2000 N 1689.

Положення про порядок проведення державної експертизи та оцінки запасів корисних копалин, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 22.12.94 N 865 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 04.10.2000 N 1512).

Порядок державного обліку родовищ, запасів і проявів корисних копалин, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 31.01.95 N 75.

Порядок надання спеціальних дозволів на користування надрами, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 02.10.2003 N 1540.

Інструкція про зміст, оформлення і порядок подання на розгляд Державної комісії України по запасах корисних копалин при Державному комітеті України по геології і використанню надр матеріалів геолого-економічних оцінок родовищ металічних і неметалічних корисних копалин, затверджена наказом Державної комісії України по запасах корисних копалин від 04.09.95 N 35, зареєстрована в Мін'юсті України 01.11.95 за N 394/930.

Положення про стадії геологорозвідувальних робіт на тверді корисні копалини, затверджене наказом Геолкому України від 15.02.2000 N 19, зареєстроване в Мін'юсті України 02.03.2000 за N 124/4345.

3. ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ

Нижченаведені терміни та визначення вживаються в Інструкції у такому значенні:

3.1. Торф - органічна гірська порода, що утворилася внаслідок відмирання і неповного біохімічного розкладу болотних рослин в умовах надлишкового зволоження при нестачі кисню, який може містити до 50 % мінеральних компонентів на суху речовину.

Торф - органічна порода із зольністю менше 50 %; порода із зольністю більше 50 %, але менше 85 % - органо-мінеральні відклади (далі - ОМВ). При більше 85 % - порода відноситься до мінеральних ґрунтів.

Зовнішнє торф - це волокниста (при малому ступені розкладу рослинних залишків) чи пластична (при високому ступені розкладу) маса. Забарвлення торфу залежить від вмісту в ньому гумусу і змінюється від світло-жовтого у мало розкладеному стані до темно-коричневого чи майже чорного у сильно розкладеному стані.

3.2. Торфовий поклад - оконтурене згідно з вимогами кондицій по латералі та вертикалі геологічне тіло, що утворене нашаруванням торфу.

3.3. Торфове родовище - ділянка надр, що містить торфові поклади, які за розміром, якістю та умовами залягання придатні для рентабельної розробки.

3.4. Торфовий очіс (очісний шар торфу) - поверхневий рослинний шар покриву торфового родовища з живих і відмерлих мохів і трав, ще не порушений оторфуванням.

3.5. Нульова межа торфового родовища - межа виклинювання торфового покладу.

3.6. Межа промислової глибини торфового покладу - умовна межа, яка проводиться на площі торфового родовища по глибині торфового покладу, у межах якого економічно доцільна розробка торфового родовища.

3.7. Ботанічний склад торфу - процентний вміст залишків різних рослин у волокнистій, відмитій від гумусу, частині торфу.

3.8. Ступінь розкладу торфу - вміст у торфі аморфної безструктурної маси, що складається з гумінових речовин і негуміфікованих рослинних залишків, що втратили клітинну структуру.

3.9. Зольність торфу - відношення маси мінеральної частини торфу, яка залишається після його згорання, до маси сухого торфу.

Робоча зольність - перемінна величина, що залежить від вологи, у зв'язку з чим торф характеризується зольністю на суху речовину - A^c . У практиці торфового виробництва торф за зольністю поділяється на малозольний ($A^c < 5 \%$), середньозольний ($A^c - 5 - 10 \%$) та високозольний ($A^c > 10 \%$).

3.10. Вологість торфу є виражене у відсотках відношення кількості води, що утримується у торфі, до загальної маси торфу. Розділяють такі види вологості торфу: природна, експлуатаційна, умовна і натуральна вологість готової продукції.

Природна вологість - вологість торфу в неосушеному покладі торфу.

Експлуатаційна вологість - вологість осушеного торфового покладу, підготовленого до експлуатації.

Умовна вологість - умовно прийняте значення вологості торфу, яке використовують при розрахунках запасів або обсягів видобутку та реалізації.

Натуральна вологість - фактична вологість торфу і готової продукції. Цей показник змінюється під впливом різних факторів, у зв'язку з цим кількість видобутого торфу при натуральній волозі перераховується на умовну вологу.

3.11. Питома теплота згорання - це кількість тепла, що виділяється при повному згоранні одиниці маси торфу у бомбі, з урахуванням теплоти утворення та теплоти розчинення сірчаної та азотної кислот, а також теплоти конденсації водяної пари.

Вища теплота згорання - теплота згорання торфу у бомбі без теплоти утворення кислот.

Нижча теплота згорання - теплота згорання торфу у бомбі без теплоти утворення кислот і без теплоти конденсації водяної пари.

3.12. Пенькуватість торфового покладу - відношення об'єму деревних включень (пеньків) до загального об'єму торфового покладу, вираженого у відсотках.

3.13. Типова ділянка - це частина площі покладу (родовища), що вміщує запаси торфу, які придатні для певного напрямку використання (на паливо, добриво або підстилку).

4. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО ТОРФ

У технічних вимогах до торфу як до сировини для різних виробництв у якості показників, що визначають його придатність, приймають загальнотехнічні властивості (ступінь розкладу, зольність, ботанічний склад, волога, кислотність та теплота згорання), вміст окремих компонентів хімічного складу (бітумів, гумінових кислот, редуцируючих речовин), хімічний склад золи (вміст оксидів кальцію, заліза, алюмінію, сірки), ємність поглинання, водопоглинання, насипну щільність.

Для палива використовується торф із зольністю до 35 %, а як добрива у сільському господарстві, - якщо зола вміщує корисні компоненти і має більшу зольність. Залежно від напрямку використання гранична зольність торфової сировини приймається: 5 - 15 % - для хімічного використання і термічної переробки, 15 - 23 % - для паливних брикетів, 23 - 35 % - для палива, 35 % і більше - для виготовлення органічних добрив.

Торф малого ступеня розкладу застосовується для виробництва підстилочних, пакувальних, ізоляційних матеріалів та як сировина для гідролізного виробництва, верхня межа ступеня

розкладу - від 10 до 20 і навіть 25 %. Для цих видів використання ступінь розкладу приймається у залежності від виду продукції і напрямку її застосування.

Торф високого ступеня розкладу може застосовуватися для хімічної переробки. Нижня межа ступеня розкладу торфу для цього виду використання приймається 30 - 35 %.

У кожному конкретному випадку якість торфової сировини, що розвідується, оцінюється згідно з вимогами діючих ДСТУ, ТУ та вимогами технічного завдання замовника відповідно до напрямку їх використання та встановлюється показниками постійних кондицій при затвердженні запасів Державною комісією України по запасах корисних копалин.

При геологічному вивченні торфових родовищ для оцінки якості торфової сировини слід користуватися чинними державними стандартами.

5. РОЗПОДІЛ ТОРФОВИХ РОДОВИЩ (ДІЛЯНОК) ЗА СКЛАДНІСТЮ ГЕОЛОГІЧНОЇ БУДОВИ ТА РОЗМІРАМИ

5.1. Відповідно до Класифікації запасів торфові родовища (ділянки) за складністю геологічної будови, умовами залягання і мінливістю властивостей торфових покладів (зольність, ступінь розкладу торфу, потужність, волога, вміст корисних та шкідливих компонентів) поділяються на 3 групи:

родовища (поклади) простої будови з витриманими кількісними та якісними показниками, передбаченими кондиціями або стандартами, коефіцієнт варіації яких не перевищує 40 %;

родовища (поклади) складної будови з невитриманими кількісними та якісними показниками, передбаченими кондиціями або стандартами, коефіцієнт варіації яких змінюється від 40 % до 100 %;

родовища (поклади) дуже складної будови з мінливими кількісними та якісними показниками, передбаченими кондиціями або стандартами, коефіцієнт варіації яких більше 100 %.

Належність родовища (ділянки) до тієї або іншої груп установлюється за ступенем складності геологічної будови основних торфових покладів, які вміщують переважну частину (70 %) запасів родовища ділянки.

Група складності родовища визначається за найбільш мінливими властивостями, у першу чергу - підрахунковими параметрами, передбаченими стандартами або кондиціями.

5.2. За розмірами площі родовища поділяються на дрібні - до 100 га, середні - від 100 до 1000 га і великі - більше 1000 га.

6. ПОСЛІДОВНІСТЬ ПРОВЕДЕННЯ ГЕОЛОГОРОЗВІДУВАЛЬНИХ РОБІТ НА ТОРФ

6.1. Геологорозвідувальні роботи, спрямовані на пошук і розвідку торфових родовищ, належить проводити в послідовності, передбаченій Положенням про стадії геологорозвідувальних робіт на тверді корисні копалини, затвердженим наказом Геолкому України від 15.02.2000 N 19, зареєстрованим в Мін'юсті України 02.03.2000 за N 124/4345.

На виявлених у процесі пошукових робіт торфових родовищах для визначення їхнього промислового значення належить проводити пошуково-оцінювальні роботи і, у разі

отримання позитивних результатів, проводити розвідувальні роботи з метою підготовки виявлених запасів торфу до промислового освоєння.

6.2. Відповідно до Класифікації запасів геологорозвідувальні роботи на торф належить проводити за такими напрямками:

геологічне вивчення виявлених торфових родовищ,

техніко-економічне вивчення умов експлуатації,

періодична геолого-економічна оцінка промислового значення об'єкта розвідки.

Геологічне вивчення слід спрямовувати на визначення складу, кількості, якості й технологічних властивостей торфу, геологічної будови, гідрогеологічних, гірничо-геологічних, гідрологічних, радіоекологічних та інших умов залягання торфових покладів з метою обґрунтування проектних рішень щодо способу і системи видобутку та схеми переробки торфу.

Техніко-економічне вивчення торфових родовищ спрямовується на визначення із зростаючою детальністю радіоекологічних, гідрологічних, гірничотехнічних, географо-економічних, соціально-економічних, економічних та інших умов промислового освоєння виявлених торфових покладів, прийнятних способів і технологічних схем видобутку та переробки торфу, а також умов реалізації товарної продукції торфодобувного виробництва.

Геолого-економічна оцінка торфового родовища (ділянки) включає комплексний аналіз результатів геологічного та техніко-економічного вивчення запасів торфу з метою оцінки їхнього промислового значення шляхом визначення із зростаючою детальністю техніко-економічних показників виробничого процесу та фінансових результатів реалізації товарної продукції.

Поточні геолого-економічні оцінки результатів геологорозвідувальних робіт належить проводити постійно. Постадійні (генеральні) геолого-економічні оцінки торфових родовищ слід виконувати для визначення доцільності проведення геологорозвідувальних робіт наступної стадії передбаченими кондиціями або стандартами, або залучення розвіданих запасів до експлуатації.

6.3. Відповідно до прийнятої стадійності геологорозвідувальних робіт виділяються початкова, попередня і детальна геолого-економічні оцінки об'єктів геологорозвідувальних робіт на торф.

Початкова геолого-економічна оцінка (далі - ГЕО-3) проводиться для обґрунтування доцільності фінансування пошуково-оцінювальних робіт на ділянках потенційних торфових родовищ. Для проведення ГЕО-3 використовують виявлені ресурси і запаси торфу, підраховані і кількісно оцінені за матеріалами геолого-прогнозних та пошукових робіт. Якщо достовірність геологічної інформації та економічних даних, що використовуються на стадії початкової геолого-економічної оцінки, не дозволяє розділити ресурси і запаси торфу на балансові та позабалансові, то вони відносяться до таких, промислове значення яких не визначено. Матеріали ГЕО-3 подаються у формі техніко-економічних міркувань (далі - ТЕМ) щодо доцільності проведення подальших геологорозвідувальних робіт. Оцінка можливого промислового освоєння виявлених торфових родовищ та параметри попередніх кондицій для підрахунку запасів торфу обґрунтовуються укрупненими техніко-економічними розрахунками за аналогією з відомими промисловими торфовими родовищами та на підставі технічного завдання замовника геологорозвідувальних робіт.

Попередня геолого-економічна оцінка (далі - ГЕО-2) проводиться для обґрунтування доцільності промислового освоєння торфових родовищ (покладів) та фінансування робіт для розвідки і підготовки їх до експлуатації. ГЕО-2 здійснюється на основі підрахунку попередньо розвіданих та розвіданих запасів і оформляється як техніко-економічна доповідь (далі - ТЕД) щодо доцільності подальшої розвідки, включаючи дослідно-промислову розробку родовища. ТЕД уключає обґрунтування тимчасових кондицій для підрахунку попередньо розвіданих запасів торфу. Достовірність геологічної інформації та економічних досліджень достатня для розподілу запасів торфу на балансові та позабалансові за рівнем їх промислового значення. Параметри тимчасових кондицій апробуються Державною комісією України по запасах корисних копалин. Оцінка ефективності розробки родовища визначається за кінцевою товарною продукцією майбутнього торфодобувного підприємства. Техніко-економічні показники визначаються розрахунками або приймаються за аналогією.

Детальна геолого-економічна оцінка (далі - ГЕО-1) проводиться для визначення рівня економічної ефективності діяльності торфодобувного підприємства, що створюється або реконструюється, і доцільності фінансування робіт для його проектування та будівництва. ГЕО-1 здійснюється на основі розвіданих і, частково, попередньо розвіданих запасів торфу та включає техніко-економічне обґрунтування (далі - ТЕО) постійних кондицій для їх підрахунку. Детальність техніко-економічних розрахунків і надійність фінансових показників ГЕО-1 повинні бути достатніми для прийняття рішення щодо фінансування будівництва підприємства без додаткових досліджень. За рівнем промислового значення запаси торфу можуть бути розподілені на балансові, умовно балансові і позабалансові. Матеріали детальної геолого-економічної оцінки торфового родовища подаються на затвердження до Державної комісії України по запасах корисних копалин. Позитивно оцінені Державною комісією України по запасах корисних копалин матеріали детальної геолого-економічної оцінки родовища є основним документом, що обґрунтовує доцільність фінансування робіт з опрацювання проектів будівництва торфодобувного підприємства.

6.4. Розвідка й освоєння торфових родовищ і великих масивів здійснюються послідовно на окремих частинах родовища (ділянках) із запасами торфу, що забезпечують роботу торфодобувного підприємства в обґрунтованих геологічними, геоморфологічними особливостями і техніко-економічними розрахунками межах. Обмежені за розміром і запасами ділянки (родовища) торфу, що надаються у користування окремим суб'єктам підприємницької діяльності, розвідуються та освоюються як самостійні об'єкти.

7. РОЗПОДІЛ ЗАПАСІВ І РЕСУРСІВ ТОРФУ ЗА СТУПЕНЕМ ГЕОЛОГІЧНОГО ВИВЧЕННЯ

7.1. За ступенем геологічної вивченості запаси торфу поділяються на дві групи: розвідані та попередньо розвідані.

До розвіданих відносяться запаси торфу, кількість і якість, загальнотехнічні властивості, радіоекологічні, гідрогеологічні, гідрологічні умови яких вивчені з повнотою, достатньою для розробки проектів будівництва торфодобувних та торфопереробних підприємств. Основні параметри розвіданих запасів, що впливають на проектні рішення з видобутку і переробки торфу, охорони навколишнього природного середовища, які отримані за даними безпосередніх вимірів у пунктах зондування та опробування торфового покладу, відстані між якими відповідають геологічним та геоморфологічним особливостям торфового родовища. При цьому допускається обмежена екстраполяція, обґрунтована геологічними даними.

Розвідані запаси торфу мають забезпечити проектування і проведення рентабельної діяльності торфодобувного підприємства.

До попередньо розвіданих відносяться запаси торфу, кількість, якість, радіоекологічні, гідрогеологічні, гідрологічні умови залягання якого вивчені з повнотою, достатньою для визначення промислового значення торфового родовища.

Попередньо розвідані запаси є основою для обґрунтування подальшої розвідки торфового родовища.

7.2. Перспективні ресурси торфу оцінюються кількісно за результатами геологічного, стратиграфічного, технологічного, геоботанічного й іншого вивчення торфових покладів у межах перспективних площ з відомими торфовими родовищами. Перспективні ресурси враховують можливість відкриття нових торфових родовищ відомих типів, існування яких підтверджується позитивною оцінкою проявів торфових покладів за результатами картографічних матеріалів.

Кількісні оцінки параметрів торфових родовищ визначаються на підставі інтерпретації геологічних, геоморфологічних, стратиграфічних та інших даних чи за аналогією з відомими торфовими родовищами. Перспективні ресурси є основою для геолого-економічної оцінки доцільності проведення пошуків і пошуково-оціночних робіт.

7.3. За ступенем геологічної вивченості запасів і ресурсів виділяються такі категорії розвіданості запасів і достовірності ресурсів торфу: А, В, С₁, С₂ (для запасів), Р₁ (для ресурсів).

Розвідані запаси підраховуються за категоріями А, В і С₁. За промисловим значенням вони можуть відноситися до балансових, умовно балансових і позабалансових запасів.

Попередньо розвідані запаси підраховуються за категорією С₂. Вони можуть відноситись до балансових або позабалансових запасів.

Перспективні ресурси оцінюються за категорією Р₁. Промислове значення перспективних ресурсів не встановлюється.

Розвідані запаси включають:

1) запаси категорії А -

запаси торфових родовищ (покладів) вивчені з детальністю, що забезпечує визначення якісних і кількісних показників, ступеня їх мінливості за площею та глибиною, внутрішньої будови торфового покладу і його складових (торфу малого ступеня розкладу, водяних і мінеральних прошарків), характеру донних відкладів і ґрунту (мінерального дна) з повнотою, достатньою для проведення видобувних робіт;

основні кількісні та якісні параметри торфового покладу: глибина (потужність), зольність, ступінь розкладу, вологість та інші кондиційні показники якості визначені за даними зондування, відбору проб та лабораторних досліджень;

природні різновиди торфу визначені, технологічні типи торфової сировини виділені і оконтурені, встановлені склад і вміст супутніх цінних і шкідливих компонентів;

технологічні властивості торфової сировини вивчені з детальністю, яка забезпечує отримання вихідних даних, достатніх для проектування технологічної схеми її видобутку і переробки;

гідрогеологічні, інженерно-геологічні, гідрологічні, радіоекологічні та інші умови залягання торфового покладу вивчені з детальністю, яка забезпечує отримання вихідних даних, необхідних для розробки родовища;

будова торфового покладу вивчена у мірі, що виключає можливість інших варіантів побудов, достовірно визначені елементи залягання складових торфового пласта - мінеральних, водяних прошарків і інших включень;

фізико-механічні властивості ґрунтів і мінерального дна торфового покладу, глибина залягання горизонту пеньків вивчені в обсязі, достатньому для проведення підготовчих робіт.

2) запаси категорії В -

запаси торфового родовища, в яких установлені основні закономірності мінливості кількісних і якісних параметрів торфового покладу, а також особливості, що визначають умови його розробки, вивчені з повнотою, достатньою для виконання проекту його розробки;

визначення середніх значень параметрів - глибина, зольність, ступінь розкладу торфу, вологість - ґрунтовані на достатньому і представницькому обсязі даних;

природні різновиди торфу визначені, виділені типи і види торфової сировини оконтурені, установлені склад, властивості і розподіл супутніх цінних і шкідливих компонентів;

загальнотехнічні властивості торфової сировини вивчені з детальністю, необхідною для вибору принципової технологічної схеми переробки торфу, яка забезпечувала б раціональне та комплексне його використання;

гідрогеологічні, інженерно-геологічні, гідрологічні, радіоекологічні і інші умови залягання торфового покладу вивчені з детальністю, яка забезпечує отримання вихідних даних, необхідних для проектування розробки родовища.

3) запаси категорії С₁ -

запаси торфового покладу (його частини), кондиційні значення глибини (потужності), зольності та вологості встановлені за результатами рідкої мережі зондування та опробування;

запаси категорії С₁ забезпечують отримання вихідних даних для економічного обґрунтування доцільності подальших робіт з організації промислової розробки;

загальнотехнічні властивості торфової сировини вивчені з детальністю, необхідною для вибору принципової технологічної схеми переробки торфу, яка забезпечувала б раціональне та комплексне його використання;

гідрогеологічні, гідрологічні, радіоекологічні та інші умови залягання торфового покладу (ділянки) вивчені з детальністю, яка забезпечує отримання вихідних даних, необхідних для проектування розробки родовища;

підрахунок середніх величин параметрів торфового родовища (покладу) виконаний за обмеженим обсягом представницьких даних, у тому числі з використанням показників, установлених за інтерполяцією між пунктами зондування.

Попередньо розвідані запаси (категорії C_2) використовуються для визначення перспектив родовища, планування геологорозвідувальних робіт чи геолого-промислових досліджень, а за умов значної складності геологічної будови - для проектування розробки покладів.

Запаси категорії C_2 підраховуються на площах:

де кондиційні глибина (потужність) торфового покладу, якість торфу, розміри, будова та умови залягання встановлені за аналогією з відомими родовищами і підтверджені рідкою зондувальною мережею;

якість і загальнотехнічні властивості торфу визначені за результатами досліджень поодиноких проб або оцінені за аналогією з більш вивченими ділянками цього чи подібного родовища;

геологічні, гідрогеологічні, гідрологічні, радіоекологічні та інші природні умови залягання торфового покладу оцінені за даними, що і на інших ділянках родовища, за результатами зондування і аналогією з відомими у районі родовищами;

контур промислової глибини (потужності) торфового покладу визначений у відповідності до вимог кондицій, державних стандартів або технічних умов на підставі рідкої мережі зондування, а також шляхом обґрунтованої екстраполяції підрахункових параметрів (глибини покладу, зольності, ступеня розкладу та вологості).

7.4. За ступенем геологічного вивчення виділяють лише перспективні ресурси торфу категорії P_1 (перспективні ресурси категорії P_2 та прогнозні ресурси P_3 , враховуючи специфіку торфових родовищ, не виділяються).

Перспективні ресурси - це обсяги торфу, кількісно оцінені за результатами геологічного, геоботанічного та іншого вивчення торфових ділянок надр у межах продуктивних площ з відомими родовищами, покладами, певного типу і виду торфової сировини. Перспективні ресурси враховують можливість відкриття нових родовищ (покладів) торфу подібного генезису, існування якого обґрунтовується позитивною оцінкою проявів торфу, природа і перспективність яких доведена. Кількісні оцінки параметрів родовищ (покладів) торфу визначаються на підставі інтерпретації геологічних та інших даних, а також статистичної аналогії. Перспективні ресурси є підставою для геолого-економічної оцінки доцільності проведення пошукових робіт.

7.5. При проектуванні оптимальної щільності пунктів зондування та опробування для категорій А, В і C_1 слід керуватися орієнтовними даними "Инструкции по разведке торфяных месторождений СССР", затвердженої Міністерством геології СРСР 21.05.83 (частина II розділ 2 підпункти 2.1.5; 2.1.6; частина III розділ 2 підпункти 2.1.3; 2.1.5; частина IV розділ 3 підпункт 3.1.1).

8. РОЗПОДІЛ ЗАПАСІВ ТА РЕСУРСІВ ТОРФУ ЗА СТУПЕНЕМ ТЕХНІКО-ЕКОНОМІЧНОГО ВИВЧЕННЯ

8.1. Розподіл запасів і ресурсів торфу на групи проводиться за показниками геолого-економічної оцінки (далі - ГЕО) результатів геологічного та техніко-економічного вивчення родовищ або перспективних ділянок надр (ділянок). Оцінка у процесі вивчення окремих об'єктів проводиться періодично з зростаючою детальністю, з метою визначення їхнього промислового значення, встановлення кондицій на окремі види торфової сировини і прогнозування економічної ефективності фінансування в реалізацію проектів робіт. Матеріали ГЕО використовуються користувачами надр для прийняття рішень щодо

доцільності фінансування наступних геологорозвідувальних робіт або будівництва торфодобувних підприємств.

8.2. У процесі геологорозвідувальних робіт з підготовки запасів торфової сировини до промислового освоєння торфового родовища за своєю детальністю виділяються три рівні геолого-економічних оцінок:

ГЕО-3 виконується для обґрунтування доцільності фінансування пошуково-розвідувальних робіт на ділянках, перспективних для відкриття нових торфових родовищ. В якості вихідних даних використовується кількісна оцінка ресурсів торфу за сумарними групами категорій ($C_2 + P_1$) та ТЕМ про можливе їхнє промислове значення. Висновок про можливе промислове освоєння перспективних торфових родовищ обґрунтовується укрупненими техніко-економічними розрахунками за аналогією з відомими родовищами або відповідно до технічного завдання замовника, що фінансує роботи;

ГЕО-2 виконується для обґрунтування доцільності промислового освоєння торфового родовища (ділянки) і фінансування геологорозвідувальних робіт з метою його підготовки до експлуатації. ГЕО-2 здійснюється на основі попередньо розвіданих запасів торфових родовищ і включає ТЕД щодо доцільності подальших геологорозвідувальних робіт. При цьому оцінка ефективності розробки родовища (ділянки) проводиться на рівні кінцевої товарної продукції торфопідприємства. Вихідні техніко-економічні показники визначаються розрахунками чи приймаються за аналогією з діючими торфодобувними підприємствами;

ГЕО-1 в якості головного показника торфового родовища (ділянки) використовує очікуваний рівень економічної ефективності торфодобувного підприємства, яке заново побудоване чи реконструйоване для видобутку торфової сировини. ГЕО-1 розробляється на базі розвіданих запасів категорій $A + B + C_1$ і включає ТЕО постійних кондицій для їхнього підрахунку. Вірогідність вихідної геологічної бази, детальність техніко-економічних розрахунків і надійність фінансових показників ГЕО-1 повинні бути достатніми для схвалення рішення про доцільність фінансування робіт із проектування і будівництва торфопідприємства без проведення додаткових досліджень.

Матеріали геолого-економічної оцінки торфових родовищ (ділянок), позитивно оцінені ДКЗ України, є основним документом, що обґрунтовує доцільність фінансування робіт зі складання проектів будівництва торфодобувних підприємств.

8.3. Геолого-економічна оцінка об'єктів геологорозвідувальних робіт виконується періодично як у зв'язку з отриманням нових геологічних даних по родовищу (ділянці), так і зі зміною потреби на торфову сировину різної якості, цін на неї, появи нових технологій використання торфової сировини тощо.

З підвищенням детальності геологічного вивчення торфового родовища (ділянки) збільшується точність його техніко-економічної оцінки. Однак за завданням замовника (суб'єкта, що фінансує роботи) більш високий рівень техніко-економічної оцінки може бути виконано і на більш ранніх стадіях геологорозвідувальних робіт.

8.4. За ступенем геолого-економічного вивчення запаси і ресурси торфу розподіляються на три групи:

1) запаси торфу, на базі яких проведена ГЕО-1 ефективності їх промислового освоєння. Матеріали ГЕО-1, які позитивно оцінені Державною комісією України по запасах корисних копалин, є для суб'єкта, що фінансує роботи, основним документом, який обґрунтовує економічну доцільність фінансування робіт з розробки проектів будівництва торфодобувного підприємства;

2) запаси торфу, для яких виконана ГЕО-2 промислового освоєння, а матеріали ТЕД про доцільність подальшої розвідки родовища (ділянки), включаючи обґрунтування тимчасових кондицій, повинні пройти апробацію в Державній комісії України по запасах корисних копалин або бути схвалені суб'єктом, що фінансує геологорозвідувальні роботи з подальшого вивчення і використання цих запасів;

3) запаси і ресурси торфу, на базі яких проведена ГЕО-3 можливого промислового освоєння, матеріали ТЕМ про доцільність проведення подальших пошуково-розвідувальних робіт, параметри попередніх кондицій повинні бути схвалені суб'єктом, що фінансує геологорозвідувальні роботи з подальшого вивчення об'єкта.

9. РОЗПОДІЛ ЗАПАСІВ ТА РЕСУРСІВ ТОРФУ ЗА ПРОМИСЛОВИМ ЗНАЧЕННЯМ

9.1. За промисловим значенням запаси торфу та наявні в них корисні компоненти поділяються на групи:

9.1.1. Балансові запаси, які на момент підрахунку згідно з техніко-економічними розрахунками, можна економічно ефективно видобувати і використовувати за умови застосування сучасної техніки і технології видобутку, переробки торфу, що забезпечують раціональне, комплексне використання супутніх корисних компонентів та копалин торфових родовищ, з дотриманням вимог охорони навколишнього природного середовища.

9.1.2. Умовно балансові (обмежено економічні) запаси, ефективність видобутку і використання яких на момент оцінки не можуть бути однозначно визначені, а також запаси, що відповідають вимогам до балансових запасів, але за різних причин не можуть бути використані на момент оцінки. Умовно балансові запаси належить виділяти лише на стадії детальної геолого-економічної оцінки.

9.1.3. Позабалансові (потенційно економічні) запаси, видобуток і використання яких на момент оцінки є економічно недоцільними або технічно чи технологічно неможливими, але в майбутньому вони можуть бути переведені в балансові і стати об'єктом промислового значення.

9.1.4. Запаси з невизначеним промисловим значенням (можливо економічні), для яких виконано тільки ГЕО-3 з використанням припущених технологічних та економічних вихідних даних.

9.2. Ресурси торфу, кількісна та економічна оцінка яких проводиться за припущеними параметрами, в повному обсязі (загальні ресурси) належать до групи, промислове значення якої не визначено. Ця група ресурсів у відповідності до міжнародних вимог використовується для обліку кількості ресурсів, які можуть бути залучені до пошуків. Для визначення економічної доцільності подальших пошукових і прогнозно-пошукових робіт та розрахунку їхнього промислового значення при складанні ГЕО-3 в загальних ресурсах може виділятися їх видобувна частина. Ця частина ресурсів використовується тільки на галузевому рівні підприємств, які здійснюють геологорозвідувальні роботи.

10. РОЗПОДІЛ ЗАПАСІВ ТА РЕСУРСІВ ТОРФУ НА КЛАСИ

Запаси і ресурси торфу, що характеризуються певними рівнями промислового значення, ступенями техніко-економічного та геологічного вивчення, розподіляються на класи, які ідентифікуються за допомогою міжнародного трьохпорядкового цифрового коду. У цьому коді одиницям відповідають групи запасів за ступенем геологічного вивчення, десяткам - за ступенем техніко-економічного вивчення і сотням - за промисловим значенням. Виділяється

9 класів різних рівнів вивченості запасів та ресурсів торфу об'єктів геологорозвідувальних робіт (таблиця 1).

Таблиця 1

Промислове значення	Ступінь техніко-економічного вивчення	Ступінь геологічного вивчення	Код класу
1	2	3	4
Балансові запаси (1..)	ГЕО-1 (.1.)	розвідані запаси (..1)	111
	ГЕО-2 (.2.)	розвідані запаси (..1)	121
	ГЕО-2 (.2.)	попередньо розвідані (..2)	122
Умовно балансові та позабалансові (2..)	ГЕО-1 (.1.)	розвідані запаси (..1)	211
	ГЕО-2 (.2.)	розвідані запаси (..1)	221
	ГЕО-2 (.2.)	попередньо розвідані запаси (..2)	222
Не визначено (3..)	ГЕО-3 (.3.)	розвідані запаси (..1)	331
	ГЕО-3 (.3.)	попередньо розвідані запаси (..2)	332
	ГЕО-3 (.3.)	перспективні ресурси (..3)	333

Клас під кодом 111 включає розвідані, детально оцінені запаси, які можна ефективно видобути. Такі запаси належать до достовірних.

Класи під кодом 121 та 122, які об'єднують балансові запаси, що економічно попередньо оцінені, відносяться до вірогідних.

Клас 211 включає умовно балансові запаси, які розвідані та детально економічно оцінені.

Класи 221 і 222 об'єднують позабалансові розвідані та попередньо розвідані запаси, що попередньо оцінені економічно.

До класів 331, 332 та 333 відносяться розвідані і попередньо розвідані запаси та перспективні ресурси, що вперше економічно оцінені і промислове значення їх не визначено.

11. ВИМОГИ ДО ГЕОЛОГІЧНОЇ ВИВЧЕНОСТІ ТОРФОВИХ РОДОВИЩ

11.1. Послідовність проведення геологорозвідувальних робіт регламентується Положенням про стадії геологорозвідувальних робіт на тверді корисні копалини, затвердженим наказом Геолкому України від 15.02.2000 N 19 та зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 02.03.2000 за N 124/4345, згідно з яким роботи поділяються на такі стадії (підстадії): пошукові роботи, пошуково-оцінювальні роботи та розвідка торфових родовищ.

11.2. Пошукові роботи на торф належить проводити на перспективних площах, виявлених та оцінених за даними регіональних геологознімальних та геологопрогнозних робіт. Основним завданням пошуків є виявлення торфових родовищ та визначення можливості їх промислового значення.

За результатами пошукових робіт належить отримати приблизну якісну та кількісну оцінку торфового покладу, встановити можливість промислової чи сільськогосподарської цінності виявленого торфового родовища, оцінити перспективні ресурси торфу категорії P_1 , попередньо розвідані запаси торфу категорії C_2 , перспективи їхнього використання. За результатами проведених пошукових робіт складаються ТЕМ щодо можливого промислового значення родовища, доцільності продовження подальших геологорозвідувальних робіт для більш детального вивчення родовища.

11.3. Пошуково-оціночні роботи належить проводити на торфових родовищах, що отримали позитивну геолого-економічну оцінку при складанні ТЕМ, розміри яких у разі позитивного ТЕМ забезпечують можливість виділення торфового родовища в межах промислової глибини торфового покладу.

Основним завданням пошуково-оціночних робіт є визначення промислового значення торфового родовища та доцільності продовження подальших геологорозвідувальних робіт для більш детального вивчення родовища.

За результатами пошуково-оціночних робіт слід отримати якісну та кількісну оцінку торфового покладу, оцінити попередньо розвідані запаси категорії C_2 і розвідані запаси категорій C_1 і В, довести їх промислову чи сільськогосподарську цінність.

За якісними властивостями торф оціненого родовища повинен стати сировиною визначеного напрямку використання, а за кількістю розвіданих запасів - сировинною базою торфопереробного підприємства, що може рентабельно розробляти родовище за умови максимального збереження довкілля.

11.4. Розвідку слід проводити на торфових родовищах, які отримали позитивну оцінку за даними пошуково-оцінювальних робіт. При проектуванні розвідувальних робіт використовуються прийняті у ТЕД рішення щодо границь ділянок надр, що розвідуються, необхідної кількості запасів, а також першочергових ділянок відробки родовища.

Розвідка проводиться на торфових родовищах з метою отримання даних для складання проекту будівництва торфодобувного підприємства. За результатами розвідки необхідно отримати достатні матеріали для опрацювання проектного завдання, розробки ТЕО постійних кондицій для підрахунку запасів торфу і супутніх корисних копалин. Виявлені запаси за результатами розвідки мають бути вивчені з детальністю, що забезпечує виконання вимог цієї Інструкції до родовищ, підготовлених для промислового освоєння.

Для великих торфових родовищ проектом розвідки встановлюються певні співвідношення категорій запасів, що відрізняються від співвідношень, зазначених у пункті 13.3 цієї Інструкції. За категорією А вивчаються тільки ділянки торфового покладу першочергової відробки, а співвідношення площ, що вивчаються за різними категоріями запасів, встановлюються у відповідності до програми розвитку майбутнього торфодобувного підприємства.

11.5. Вивченість розвіданих родовищ повинна забезпечувати:

визначення умов осушення та експлуатації родовища та відповідних можливих змін його поверхні;

довивчення та уточнення якості і технологічних характеристик торфової сировини;

визначення вихідних даних для опрацювання проектів будівництва торфодобувних об'єктів та об'єктів переробки торфу, що створюються або реконструюються на їхній базі;

можливість комплексного вивчення, освоєння та вирішення питань охорони навколишнього природного середовища.

При проведенні геологорозвідувальних робіт на торф, від пошукових до розвідувальних, необхідно їх спрямовувати на вивчення:

будови торфового покладу, його площі і глибини;

кількісних і якісних параметрів торфового покладу та їх мінливості;

запасів торфу та їх розподілу за типовими (технологічними) ділянками чи напрямками використання;

геологічних, гідрогеологічних, інженерно-геологічних, гідрологічних, радіоекологічних умов залягання торфового покладу та характеру рельєфу і ситуації поверхні.

11.6. Побудова планово-висотної основи проводиться з метою створення топографічної основи для проведення комплексу геологорозвідувальних робіт та отримання даних для складання плану торфового родовища та водоприймачів, визначення магістрального ходу та зондувальної (розвідувальної) мережі для вивчення торфового покладу. На основі аналізу топографічних матеріалів і натурного обстеження слід намітити раціональну систему ходів для проведення робіт з вивчення торфового покладу, визначити склад необхідних додаткових топографічних робіт, які обумовлюються повнотою, якістю і масштабом зйомки.

Комплекс робіт для побудови планово-висотної основи слід виконувати згідно з "Инструкцией по разведке торфяных месторождений СССР", затвердженою Міністерством геології СРСР 21.01.83 (частина II розділ 1, частина III розділ 1).

11.7. Оцінка радіоактивного забруднення торфового родовища (ділянки) проводиться в силу специфічних особливостей природних ландшафтів районів зосередження основних запасів торфу та співпадання з ними радіоактивного забруднення радіонуклідами внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС та обмеження використання торфової сировини з підвищеним вмістом радіонуклідів. У зв'язку з цим необхідно виконувати оцінку радіоактивного забруднення та радіаційно-гігієнічну оцінку торфової сировини і торфових товарних продуктів, незалежно від стадії геологорозвідувальних робіт на торфових родовищах.

Під час оцінки радіоактивного забруднення торфових родовищ та радіаційно-гігієнічної оцінки торфової сировини слід дотримуватися законодавства з радіаційної безпеки України.

11.8. Зондування й опробування торфових покладів, вивчення пенькуватості тощо слід виконувати згідно з "Инструкцией по разведке торфяных месторождений СССР", затвердженою Міністерством геології СРСР 21.01.83 (частина II розділ 2; частина III розділ 2; частина IV).

12. ВИМОГИ ДО ПІДРАХУНКУ ЗАПАСІВ ТА ОЦІНКИ ПЕРСПЕКТИВНИХ РЕСУРСІВ ТОРФУ

12.1. Підрахунок запасів торфу слід виконувати відповідно до вимог Класифікації запасів. Запаси (ресурси) підраховуються (оцінюються) за результатами виконаних робіт.

Підрахунок запасів здійснюється згідно з установленими кондиціями, обґрунтування яких проводиться на підставі техніко-економічних розрахунків, за умови найбільш повного і раціонального використання запасів торфу та збереження навколишнього природного середовища.

12.2. Вихідні параметри для підрахунку розвіданих запасів визначаються на підставі даних зондування, опробування торфового покладу та геологічної документації (опису).

12.3. Підрахунку та обліку підлягають загальні і видобувні запаси торфу за наявності їх на місці залягання як у цілому для родовища, а також для виділених типових ділянок за напрямками використання у тисячах тонн при 40 % умовної вологості.

Крім запасів торфу, належить також підраховувати окремо запаси сапропелю, вапнякового торфу, вівіаніту, донних відкладів та інших літологічних утворень, що знаходяться у торфовому покладі в межах площі його розповсюдження.

12.4. Підрахунок запасів здійснюється в межах промислової глибини торфового покладу, встановленої вимогами кондицій.

12.5. Побудову контурів торфових покладів слід здійснювати за потужності в пунктах зондування в межах промислової глибини (з очосом).

12.6. У кожному пункті зондування визначаються:

загальна потужність (глибина) торфового покладу;

потужність очосу або мінерального наносу;

потужність придонного шару;

потужність певного типу торфового покладу за визначеним напрямом використання;

потужність мінеральних, водних прошарків та донних відкладів (сапропелю, мергелю та ін.).

12.6.1. До загальної глибини слід уключати потужності всіх шарів торфового покладу, від поверхні до мінерального дна, разом з внутрішніми і зовнішніми прошарками, якщо середня зольність за перетином залишається в межах вимог кондицій.

12.6.2. До потужності очісного шару (очосу) включається потужність живого шару мохів, трав'яної рослинності або мінерального наносу у вигляді мулуватих, глинистих і піщаних відкладів. Якщо якість верхнього шару моху чи трав'яної рослинності відповідає вимогам кондицій, то він включається до підрахунку запасів.

12.6.3. До потужності придонного захисного шару відноситься шар торфу, який залишається після відробки запасів торфового покладу, товщина (потужність) якого встановлюється кондиціями. Однак у залежності від мети подальшого використання виробленого простору потужність придонного захисного шару повинна становити не менше:

для вирощування сільськогосподарських культур - 0,5 м;

лісорозведення - 0,3 м;

під водоймища - 0,15 м.

12.6.4. Визначення глибини (потужності) певного типу торфового покладу за напрямом використання мінеральних, водних прошарків та донних відкладів (сапропелю, мергелю та ін.) у перетині проводиться відповідно до вимог встановлених кондицій.

12.7. Середня глибина (потужність) торфового покладу в підрахунковій площі визначається як середня арифметична величина (з точністю до сотих часток метра). Визначення середньої потужності проводиться окремо за кожною типовою ділянкою, у межах якої підраховуються запаси.

Середню потужність очосу на кожній ділянці слід визначати окремо на пунктах зондування як середньо арифметичну величину.

12.8. Середні показники якості торфу (ступінь розкладу, зольність та вологість) на окремих типових ділянках або взагалі на родовищі визначаються як середньозважені.

12.9. Визначення площ підрахункових блоків торфового родовища належить проводити в межах виділених типових ділянок. Сума площ окремих типових ділянок не повинна відрізнятись від загальної площі контуру родовища.

Визначення площ планіметром проводиться з точністю до 0,1 га для ділянок (родовищ) площею до 100 га і з точністю до 1 га для родовищ (ділянок) більшої площі.

12.10. Межі між різними промисловими технологічними типами торфу (типовими ділянками) належить проводити на половині відстані між сусідніми пунктами відбору проб (перетинами) з різними типами торфової сировини за напрямом використання.

12.11. Позабалансові запаси підраховуються і обліковуються, якщо є можливість їхнього окремого видобутку і складування, чи збереження на місці залягання для відпрацювання у майбутньому.

12.12. Підрахунок запасів слід проводити на планах, масштаб топографічної основи яких знаходиться у відповідності до площі родовища (таблиця 2).

Таблиця 2

Площа торфового родовища в межах промислової глибини торфового покладу, га	Масштаб плану
1	2
До 100	1:2000
Від 101 до 300	1:5000
Від 301 до 1000	1:5000
Понад 1000	1:10000

12.13. Визначення запасів (об'ємів) торфу або спільно залягаючих копалин проводиться з точністю до тисяч кубічних метрів.

Об'єми покладу торфу, визначені в тис. м³, належить перерахувати в тис. т при 40 % умовній волозії.

13. ПІДГОТОВЛЕНІСТЬ ТОРФОВИХ РОДОВИЩ (ДІЛЯНОК) ДО ПРОМИСЛОВОГО ОСВОЄННЯ

13.1. Розвідані торфові родовища (ділянки) вважаються підготовленими до промислового освоєння, якщо:

балансові запаси торфу затверджені Державною комісією України по запасах корисних копалин;

установлено обсяги загальних і видобувних запасів торфу згідно зі ступенем їхнього геологічного вивчення, розташованих у межах ділянки, на яку надається спеціальний дозвіл на користування надрами, що враховуються під час проектування будівництва торфодобувного підприємства для визначення можливих перспектив його розвитку, схеми розробки торфових покладів, розроблення плану розташування виробничих споруд, під'їзних шляхів, місць видалення відходів тощо;

визначено обсяги балансових запасів торфу розвіданих категорій (А, В, С₁) і попередньо розвіданої категорії (С₂), які слід використовувати для проектування будівництва (реконструкції) торфодобувного підприємства, визначені запаси видів торфу за напрямками використання;

визначено й оцінено небезпечні екологічні фактори, що впливають або можуть вплинути на стан довкілля під час розробки торфового родовища, або видалення виробничих відходів; розроблено раціональний комплекс заходів щодо охорони природи; визначено фонові параметри стану довкілля;

одержано попередні погодження на спеціальне користування земельними ділянками з метою видобування торфу згідно з чинним законодавством;

гідрогеологічні, гідрологічні, радіоекологічні та інші умови вивчені з детальністю, необхідною для складання проекту розробки родовища;

створена планово-висотна основа і проведена зйомка рельєфу поверхні торфового родовища, необхідна для розроблення комплексу технологічних заходів щодо осушення торфового масиву, підготовки експлуатаційних площ і видобутку торфу;

обґрунтовано техніко-економічними розрахунками рентабельність виробничої діяльності торфодобувного підприємства, що проектується, та забезпечено погоджену з користувачем надр ефективність капіталовкладень у розроблення родовища (ділянки).

13.2. На родовищах першої і другої груп складності геологічної будови для проектування будівництва (реконструкції) торфодобувних і переробних підприємств використовуються розвідані запаси торфу, а на родовищах третьої групи складності геологічної будови - розвідані та попередньо розвідані запаси торфу. При цьому кількість розвіданих запасів повинна забезпечувати діяльність торфодобувного підприємства або його першої черги на період, що достатній для повернення інвестицій, вкладених у будівництво.

Кількість запасів торфу категорії С₂, що можуть брати участь у техніко-економічних розрахунках доцільності проектування і розробки торфового родовища, визначається Державною комісією України по запасах корисних копалин під час державної експертизи матеріалів геолого-економічної оцінки торфового родовища.

13.3. У разі виконання вказаних в підпунктах 12.1 і 12.2 вимог до підрахунку запасів балансові запаси торфу різних категорій можуть мати такі орієнтовні співвідношення, наведені в таблиці 3.

Оптимальні співвідношення категорій балансових запасів (%) у торфових родовищах, що підготовлені до промислового освоєння

Таблиця 3

Категорія запасів	Група родовищ за складністю геологічної будови		
	1	2	3
1	2	3	4
A + B	70	50	-
т. ч. A не менш	20	-	-
C ₁	30	50	80
C ₂	-	-	20

13.4. На родовищах, що експлуатуються, слід проводити дорозвідку та експлуатаційну розвідку відповідно до стандарту підприємства.

Дорозвідку розроблюваних торфових родовищ слід проводити в недостатньо вивчених їх частинах шляхом згущення мережі зондування.

Експлуатаційною розвідкою, яка випереджує розвиток видобувних робіт, належить уточнювати дані про внутрішню будову, якісні та кількісні показники, умови залягання торфових покладів, оцінку їхніх запасів.

13.5. За результатами проведених робіт з дорозвідки (розвідки) родовищ (ділянок) торфу, що розробляються, здійснюється переведення попередньо розвіданих запасів у розвідані, підрахунок і облік додатково виявлених запасів, а умовно балансові та позабалансові запаси, які залучаються до розробки, переводяться до балансових. Рух запасів на родовищі (ділянці) відображається у щорічній звітній формі 5ГР.

Якщо у процесі проведення розвідки або експлуатації виявляються додаткові (у порівнянні із затвердженими Державною комісією України по запасах корисних копалин) запаси торфу в кількостях, які суттєво не впливають на величину річної потужності торфового підприємства, то їх слід розглядати як додаткову сировину. Підрахунок запасів належить проводити згідно з діючими кондиціями в оперативному порядку, а заново розвідані запаси залучати до експлуатації з мірою виробничих потреб. Завдання економічної оцінки зводиться до оперативного обліку заново розвіданих запасів торфової сировини та їх впливу на промислове значення родовища (ділянки). Запаси враховуються (приймаються) Науково-технічною радою торфодобувних підприємств, враховуються у щорічній звітності і не потребують державної експертизи або оцінки.

Повторній експертизі (оцінці) підлягають запаси торфових родовищ, що розробляються, якщо сумарні розвідані запаси внаслідок гірничодобувних чи додаткових геологорозвідувальних робіт зростають більш як на 50 % або зменшуються на більш як 20 % порівняно із запасами, раніше оціненими Державною комісією України по запасах корисних копалин.

Начальник відділу ДКЗ України

І. П. Пижук

ПОГОДЖЕНО:

**Голова Державного комітету
України з нагляду за охороною праці**

С. Сторчак

**Перший заступник Міністра
палива та енергетики України**

О. Шеберстов

**Голова Державного комітету
природних ресурсів України**

М. Злочевський